

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

belső magyarutca 408 szám alatt.

Megjelen a lap hetenként négyszer u. n. Vasárnap, Kedden, Csütörtökön és Szombaton.
Ara évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábas sorát először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés a hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési felhívás!

Hivatkozva lapunk nov. 28-diki számában közzétett s külön mellékletben is szétküldött programunkra, tisztelettel kérjük lapunk t. cz. olvasóit előfizetéseik megtételére. A czimboritók és kiadás czéljainak elrendezése s főleg azon körülmény tekintetéből, mely szerint a hírlapi bélyeg miatt a megrendelt számon felüli példányokat nyomtatnunk sok nehézséggel jár, siető megrendeléseket kérünk.

Előfizetési ár:

Egészévre 12 frt.

Félévre jan.—július 1-ig 6 „

Évnegyedre jan.—apr. 1-ig 3 „ a. é.

Az előfizetéseket bérmentve lapunk kiadó-hivatalához (Stein János b.-középutcai könyvkereskedése) kérjük beküldeni.

A „KOLozSVÁRI KÖZLÖNY“
kiadó-hivatala.

KOLozSVÁRI, dec. 20-kán 1861.

Az angol „királyi férj“ halálát a lapok osztatlan részvénytulajdonosokkal, s bármily politikai jelentőség nélkülinek is látszik e gyászbeszéd, különféle kombinációk kíséretében említik. Az idevált és felső neje a kölcsönös szeretet, gyöngédség és háziasság-nak a közönséges életben is ritka nemével fűződtek egymáshoz; s mint a „Times“ egyik cikkében olvassuk: Albert herceg a szó valódi értelmében vezetője és oltalmazója volt koronás nejének. E viszony természetes kifolyása lön, hogy bárha ő szerényen tartzkodott is Anglia kormányzatára illetéktelen befolyást gyakorolni: engesztelékeny, békítő szelleme nyomainak lehetett volt olykor meg nem látszani a királynő, s általa a kormánynak is főleg nemzetközi politikáján. Őt a legitimitás, a történelmi jogok bajnokának tartották Londonban, s születésénél fogva is egy békés, sympatheticus jellemű uralkodócsalád sarja lévén, a hol csak lehetett, a dolgok élire állítása, az ultima ratio helyett, a kiegyenlítés elvét törekedett érvényre juttatni. Ezen törekvései miatt a krimi hadjáratkor már mutatkozni kezdett volt ellene a kormány és nemzet visszatetszése, s azon kegyetlen tiszteletlen kívül, melylyel az angolok koronás fejük iránt viseltettek, bizonyára az ő szelid jelleme volt a legfőbb villámhárító, mely a hevesebb kitöréseknek elejét vette. Mint német származású fejedelmet kapcsnak tekintették a szigetország s az európai continens, jelesen a német uralkodók közt, s rokonával a belga királlyal már-már európai pacificatorok czímét vívták ki. E jelleménél fogva az elhunyt, ha szinte Angliának a korona és nemzet jogait határozottan körvonalozó alkotmánya szerint trónválkozás sem idézhet elő lényegesebb átalakulást az állampolitika elveiben: éppen nem minden alap nélküli azok véleménye, kik a fáradhatlan moderátor elhunyt után az angol külpolitika erősebb modorban nyilvánulására számítanak. Sokszor írták a lapok, hogy Victoria királyné ő Felsége kegyetlennel tisztelt anyja halálánál fájdalommal aggasztó kedélybetegséget kapott. Ha most a forrón szeretett férj elvesztése ugyanazon hatást teend a gyöngéd női kebelre: nem lehetetlen, hogy indíttatva, vagy talán kénytelenül leend az uralkodás gondjait vagy teljesen átruházni, vagy legalább megosztani fiával, a trónörökös Walesi herceggel; s ez esetben, az egész leányban angol, s fiatal koránál fogva hevesebb véri fejedelm befolyása alatt merészebb kifejlődést tartanak az egykor „tűzgyújtó“-nak elnevezett Palmerston lord által képviselt politikának.

Az angol-amerikai viszállyal békés kiegyenlítése iránti reményeket nagy mértékben csökkentették a legújabb távsürgönyök. Lincoln elnök üzenetének egy terjedelmesebb kivonatát közlik, melyben nincs ugyan a Trent-ügy tüzetesen kiemelve, de általánosan említve van, hogy a benső nehézségeket szükségességképpen külső veszélyek kell hogy kövessék, s ennél fogva hathatósan szólítatik fel a congressus, hogy a partok, tengeröblök és folyók védelmezésére, s a nemzet biztonsága tekintetéből némely pontokon állítandó erődtímenyekre

s kikötőjavításokra terjedelmes intézkedések tésenek. Az üzenetben némi hangsúllyal van ugyan érintve az idegen hatalmak irányában eszélyesség és szabadelvűség is; miután azonban a congressus az elnöki üzenetlelelőbb is a Wilkes kapitánynak megszavazott köszönettel felelt: angol lapok az üzenet szinleges mérsékeltségéből vagy az elnöknek erélytelenségére, politikája elszigeteltségére, vagy, mint a gyanakodóbbak teszik, csak kibuvó ajtók nyitva hagyására következtetnek. Ennélfogva londoni tudósítások szerint, a hadi készülétek Angliában nagyobb erélyvel folytattnak; a hajótörés okozta károk ellen biztosító intézet termében nyílt rendelet függesztetett ki, melyben a hajóskapitányoknak kötelességüké van téve, tudatni az utjokban találandó angol hajókkal, hogy az Amerikávali háboru valószínű; a római angol dipl. ügynök felszólítást kapott a külügyi hivataltól, hogy valahány, Rómában megforduló angol tisztet tartoztasson fel, utasítson Angliába, hogy az Amerikávali háboru esetére a kormánynak rendelkezése alatt álljanak.

Az olaszországi rablóbandák garázdálkodásait a francia „Presse“ egy európai congressus létrehozására intézett törekvésekkel hozza kapcsolatba, melyekkel a nápolyi, toskánai és modenai trónvesztett uralkodók, a spanyol királyné közremunkálása mellett, Napoleon császárt ostromolták. Azonban ugy a diplomatiá, valamint az ellenforradalmi kísérletek is megfűszerták: Basilicataban, a kinek csak valami veszteni valója van, egy emberként költ fel a reactio ellen s a Langlois, Greffier, Borges és Advocat alatti 500 rabló, husz napi barangolás után, mintegy 100, rongyfedte és kiéhezett egyénre olvadt le. E részről tehát az olasz királyság nyugalmát biztosítottak tarthatnók. Annival nagyobb figyelmet gerjeszt a bécsi tavirai iróának egy turinból dec. 17-ről kelt sürgönye, mely szerint Garibaldi a genuai comitéhez levelet intézett volna, melyben többek között ez áll: „Mi készek vagyunk a végleges megoldásra; az ellenünk álló akadályok daczára célhoz kell jutnunk. Seregeljünk királyunk köré, s adjunk légyottot egymásnak a harcmezőn; a testvéries közreműködésben rejlik a diadal záloga.“

A török-szláv tartományokban csatázásokban szűnet állott be. Legalább ezt jelenti egy f. hó 16-ról kelt raguzai sürgöny. A sergek Pivából Gaczkó, Ljubinja, Stolaz és Mostarra osztattak szét, Mahmud basa és Tarin-bei Mostarba utaztak. A rendkívüli csapatok feloszlattak. A nyers erővel harcz szűnete azonban éppen nem vonja maga után az eszmeharcz szünetét is. A „Vidov. Dan.“ egy közlelbi vezércikkében történelmi visszatekintést tevén a szerb nemzet multjára, ezzel kapcsolatba hozza azon nagy feladatot, mely jövőben a szerb nemzetre vár. Előbb az ausztriai szerbekről emlékezik meg, azután a Hercegovinában küzdő „testvérek“-re veti szemeit, s a szerb császárok egykori nagyságára való visszaemlékezéssel fejezi be elmélkedését.

Lapszemle.

A „Sürgöny“ bécsi levelezője a Moyses püspök és társai által legfelsőbb helyre felterjesztett tót nemzetiségi sérelmekről következőleg ír:

A „Wiener Ztg.“ esti lapjának bővebb tudósítása azon audentiáról, melyet Moyses püspök annak vezénylete alatt néhány éjszák-megyei ur Ö Felségénél nyert, az itteni politikai körökben bizonyos csodálkozással fogadtatott. A zajos preludium után, melyet azon urak a centralista lapokban előidéztek, azon ajvaszéklés után, melylyel a magyarok általi elnyomatás ellen panaszkodtak: az itteni közönség legalább is hosszú elcsorlását várta hajmeresztő tényeknek s most egy kis meglepetéssel értesül, hogy sajátkeket csak az iskola-ügyben tudtak azon urak sérelmeket felhozni.

Midőn azt mondjuk: „csak az iskola-ügyben“, — ezen megszorító szócska által egyáltalán nem akarjuk magának az iskola-ügynek is jelentőségét, különösen nemzetiségi tekintetben megszorítani.

Mi a tanodákat illetőleg a nemzetiségeknek érzülékenységet teljes szívvel méltatjuk s tiszteljük; de ugyancsak ezen okból sajnáljuk, hogy a „notabilitások Magyarországnak tót részeiből“ — miként a „Wiener Ztg.“ az említett urakat czimezi — nem emlékeztek meg azon német közmondásról, mely az egyenes utat mint a legjobbat ajánlja, — hogy a magyar kancelláriának, melynek rendelkezéseit pe-

dig meglepéddel idézi a főtisztelendő püspök ur, egy kitértek utjából, mintha csak nem bírtak volna szeme közé nézni, — hogy végtére ügyüket oly tüntetésekkel hozták kapcsolatba, melyek csak a fogalmakat és érzelmeket zavarták.

A mi magát az ügyet illeti, meg kell vallanunk, miszerint a nmlt magyar kir. helytartótanácsnak azon intézményében, melyet a főtisztelendő püspök ur idézett, használatul kerestük a felhozott sérelemnek kűtféjét. Ezen intézménynek III. cikkében, mely a tannylvról szól, B) alatt ezeket olvassuk:

„Vegyes, azaz oly gymnasiumokban, melyekben a tannylv czélj szerint és az illető és világi hatóságok kívánata folytán ugyan a magyar, de a helybeli s vidéki népesség nemzetiségi viszonyainál fogva az oktatások, magyarázatok, kikérdezések, lecke-felmondások a magyaron kívül más, a tanulók többsége által értett hazai nyelven is, minden kényszer nélkül és szabadon történhetnek.“

C) alatt mondatik továbbá a vegyes gymnasiumokról: „azon tekintetben: milyen tankönyv legyen a tanoncok által használandó, minden erőszakoláskán kizárva kell maradnia s az egyedül az illetőkre bizandó, vajjon magyar tankönyvvel kívánna-e élni.“

Ilyen vegyes gymnasiumoknak nyilvánítottak névszerint a tót nemzetiségre nézve: 1) a besztarcebányai; 2) az eperjesi; 3) a löcsei; 4) a nyitrai; 5) a selmeczi; továbbá 6) a szakolczai és 7) a trencsényi nagy gymnasiumok.

A mint látjuk tehát, a vegyes gymnasiumok közt ott van a besztarcebányai is, melynek sorsát a főtisztelendő ur ő maga panasozta. Egy ilyen vegyes gymnasiumban az oktatás, a magyarázatok, a kikérdezések és lecke-felmondások tót nyelven történhetnek; a tankönyvek is szabadon választhatók; — ugyan hát miben áll még az oktatás? és miben nyilvánulhat a nemzetiség elnyomtatása? Megvalljuk, hogy ezt nem tudjuk és a főtisztelendő ur panasztát ennél fogva nem is értjük.

Vagy tán a n. m. helytartótanács intézményének végrehajtásában történtek vétségek? Ha igen, akkor e vétségek-ért nem lehet sem a főkományszekeket, kiknek eddigi viszonyait a végrehajtó hatóságokhoz mindenki ismeri, — sem pedig a nemzetet felelőssé tenni; az ilyen vétségek által okozott bajokon a kormányzszekek bizonyosan a legnagyobb szorgalommal segítenek, s a vétségükül fogunk is segíteni, a mennyiben a panasz alapos.“

Háromszék, dec. 12. — Folyó hó 10-dikén nyitott meg még egyszer egy háromszéki közgyűlés; tudja a jó Isten, mikor, vagy minő modorban leendhet szerencsénk több, vagy más gyűléshez!

Legelől feltűnő vala derék, erélyes és köztiszteltetű főkirálybíró gr. Kálnoki Dénes ő maga megnyitó beszéde, melyben a jelen összevágó viszonyok közötti helyzet nehézsége, válsága, a felsőbb kívánatokkal szemben alig tarthatása, de mindemellett is a nemzet önbecsülésének, jóreményének, mind a tiszttség részéről az alkotmányos törvények megdöntésénél sугallatához ragaszkodásának, mind a nép részéről az ezekből felmerülő szükséges intézkedésekhez engedelmessé bti részvétellel alkalmazkodásának szükségessége, a jelenkor elvitázhatatlan eszméitől ihletten, oly élénk színebe valónak feltüntetve, hogy ebben magunkat mintegy testvéri körbe érezők összehíva, melyben szíveink az alkotmányos téreni viszont találkoztatás szorongó kétségével telének el. De mégis ez nemhogy lehangoltságot idézne elő, sőt mindenkit megerősít egy elszánt lelkesültségben: tántoríthatlan kitűréssel várni el azt, mi akár a közel, akár a távol jövőben elkövetkezendő.

Az elnöki meghívó körlevélben előleges tájékozással közölve voltak a felségs kir. főkományszekek által leiratilag sürgetett, szőnyegre kerülendő aggodalmas tárgyak: az ujonevázás, az adófizetés, a bélyegadó visszaállítás iránti komoly felhívása a kományszekeknek. Ezekre vonatkozó leirati a kományszekeknek jelenleg felolvasatván, valamint roszalásai is a közlebből lefolyt gyűlés nyilatkozataira, több kebli intézkedésekre, jelesen a rovatl utján a tisztikar fizetésére felszedendő pénzek körüli intézkedés jegyzőkönyve felterjesztésének sürgetése, s végre egy erdélyi országgyűlésre küldendő követek választásának szorgalmazása: ezek tárgyalásában, az ezek felőli nyilatkozatokban a gyűlésnek nagy meglepéddel telése és zajos visszatetszése tüntet fel; de mindezekre csillapítólag hatott gr. Kálnoki Pálnak ama tapintatos észrevétele: „Ne üssünk szembe, ugymond, a kományszekekkel, mely nem magából indulva teszen sok intézkedést, hanem ráhajási kénytelenségből; tekintünk inkább tisztelettel azon erélyes felirattal, melylyel az erdélyi országgyűlés megnyitását hazafui vezér erélylyel feltartoztatá!“ Erre keletkezett e határozat: „Tisztelettel félretétetik.“

Urbéri megyei törvényszék felállítására szorgalmaztatván a kományszekek által: elhalasztott.

Gr. Mikó Imre ő nmlgának kormányzósági erélyes honfi buzgalmaért halányilatkozatot szavaztatott.

Gr. Mikó és b. Kemény F. ő nmlgaiknak visszalépésükért elismerő nyilatkozat határozatott.

Ezután tárgyalott a házi pénztár állása, kezelése s közönségekből beszédendő hátrányokról tétett intézkedés. Végre Ascherman F. ur előadta, hogy a Rikán belőli

honvédségre egyet meg lévén felülről szüntetve, annak 1014 frtnyi és 4 arany készlete azt érdemlőnek, özvegyeknek és árvaiknak kiosztatott. Forrón megköszönté ez ügy emberszerető pártolását mind az elnök ur mlgának, mind a képviselő gyűlésnek, mind a részvétele buzgótt egyéneknek. — A gyűlés eloszlott. Kiss Mihály.

A reichsrath

követekházának dec. 16-ki ülésében olvastatott Ljubissa, dalmátiai követnek az igazságügyminiszterhez intézett interpellatioja, melyben panaszként hozatik fel, hogy Dalmáciában, Raguzában és Cattaróban a törvénykezés kizárólag olaszul foly, a 420,000 lakos közül nemzetiségre nézve csak 20,000-en olaszok, s ezek is tudnak nagyobb kisebb mértékben szlávul, míg a 400,000 szlávnak alig egy tízed része tud olaszul. Az oct. 20-ai diploma óta sem változott ez állapot, melyet gyakorlatilag sem igazolhatni, miután a szerb-horvát nyelv a hivatalos ügyvitelre teljesen alkalmas. Tekintve tehát ezt és azon körülményt, hogy a hivatalos ügyvitel a törvénykezésben sok bajt okoz, ha oly nyelven foly, melyet a felek nem értenek, következőképpen kérdés tétetik, „hajlandó-e a magas cs. kir. igazságügyminiszter, a nemzetiségek egyenjóságának a legf. 1860. oct. 20-ai diplomában s az 1861. febr. 26-ai birodalmi alkotmányban kimondott alaptörvényét fogadtatva, a dalmát törvényszékeket is utasítani e törvény pontos követésére, az olasz és szerb-horvát országos nyelvnek, mint hivatalosnak egyenjóságát tekintetben?”

A 17-i ülésben miután Schmerling államminiszter ur a pénzügyeknek a jelen reichsrath elé terjesztése szükségességét fejtegette, előállott a pénzügyminiszter a maga kimutatásával. Ebből kiviláglik, hogy a deficit 1861-ről 40 millió belyett, 109 millióra rug, melyben a Magyarország adómegettagadása által okozott hiány 11 millióra van felvéve. Az 1861-i költségvetés is 57 millió hiányt tartalmaz, ezenkívül katonai célokra s a tengerészet számára 52 millió rendkívüli költséget mutat ki. A rendes hiány fedezését a miniszter ur az adó felemelése s a korábbi kölcsön eladása által véli eszközölhetőknek; a rendkívülit pedig a bankkérddéssel hozza összeköttetésbe, melynek szabályozása végett jövő hónapban törvényjavaslat várható. A valuta-kérdésben az állam részéről a legnagyobb áldozatokat igéri a banknál levő tartozása törlesztésére; azonban a banknak a kiváltás megadásáért rá kell állania egy kamat nélküli kölcsönre. A pénzügyminiszter ezenkívül még az államadósság feletti ellenőrségre, palinkaadó megváltoztatására s az átviteli vám megszüntetésére vonatkozó törvényjavaslatokat terjesztett elő. Plener ur beszédét a ház halgatva fogadta.

Pillersdorf indítványára kilencz tagu választmány bízott meg, hogy más napra az előterjesztés körüli eljárás iránt jelentést tegyen.

A Moyzes püspök vezetése alatti tótok

Cs. k. Apost. Főlség!

Legkegyelmesebb ur!

Magyarországnak mind történelme, mind műveltsége, ugyancsak méltóságainak fölléptése kétségtelenül bizonyítja, hogy a magyar tótok még a magyarok bévándorlása előtt önálló államot képeztek s a műveltség tetemes fokán állottak.

A IX-dik század elején az országban megtelepedő magyarok által a termékeny síkokról elszorítottak az ily nagy fájdalom érte tótok mégis Sz. István törvényeinek tanúságai szerint (D. I. L. I. Cap. VI. §. 3. 4.), mindenkor egyenjogú néppel tekintettek, s még az 1791. 16. és 17. törvények-kel melyek sem alapították meg a magyarok felsőbbiségét Magyarországon, s az korántsem lassankint és rendszeresen fejlődött ki az 1792: 7, 1805: 4, 1808: 7 és 8, 1827: 11 és 12, 1830: 8, 1836: 3, 37, 38 és 41, 1840: 6, 42, 43 és 44, 1844: 2. törvényezik által.

A tótok, nagyobb részét elhagyatva hatalmasb nemességük által azon előnyök miatt, melyeket neki a magyarok felsőbbisége nyújtott, már 1843-ban küldöttség által mérték tiltakozásukat a magyarok hallatlan jogtalankodásai ellen a legmagasb trón előtt letenni, illetőleg folyamodni legfelső helyen, hogy az őket fenyegető vesz elháríttassék.

E kérelem, fájdalom, nem nyert kellő méltánylást, mert a hatalmasb befolyás magyar kormányférfiak akkor is — éppen úgy mint most — egész befolyásukat a sajátlag magyar érdekek föltétlen előmozdítására fordították, s mert Magyarország többi népe, a maga nemessége által hasonlóképpen többnyire elhagyatva, gyöngye állapotban leledzett, míg a magyarok kedvező helyzetekben, sem mértéket, sem határt nem ismertek. Így kellett bekövetkezni az 1848 és 1848-diki éveknél, melyek a magyar töredék részéről az uralkodó dynastiának országgyűlésileg történt letételével s ennek következtében katonai betöréssel az országba fejeztettek be.

A történelmi emlékekhez ragaszkodó tótok e válságos időkben csak egy percig sem haboztak, sőt ellenkezőleg siettek, egyfelől az 1848-diki máj. 10-én Liptó-Szent-Mártonban tartott nemzeti gyűlésükön elvitathatlan jogaikat, mint Magyarország egyenjogú őse népe, követelni, másfelől pedig a legitimitás és törvényes rend érdekében külön, hadilág szervezett önkényes csapatot szervezni a magas kormány számára s így ragaszkodásukat mind öröklött nemzetiségük, mind a legmagasb uralkodóhoz iránt tanusítani.

Főlség legkegyelmesebben elismerni méltóztatott a magyarországi tót nép érdemeit a trón és haza körül, midőn annak 1849-ben Olmützben Főlség elé terjesztett kérelme folytán valamennyi magyar néppel a teljes egyenjogságot megígérni s a nemzeti egyenjogság elvét az 1849-diki martius 4-dikei birodalmi rendszetbe is fölvenni méltóztatott.

Mégis a tót bizalmi férfiak által 1849-diki apr. 21-én a magas kormányhoz fölterjesztett javaslatát, valamint azon fölterjesztés, melyben 1849-diki sept. 17-én egy tót koronazság szervezését kérték, sikertelen maradtak: ellenben az

ellenfeli párt sürgetésére, melyet az idő körülményei támogatott, az 1849-diki mart. 4-dikei rendezet megszüntetett. 1852-től 1860-ig — még pedig többnyire államhivatalnokok — a magyar elemnek minden más elnyomásával járó szilárdítás és erősítését dolgozták, annyira, hogy a két milliónál számosabb tótoknak 1859-ben csak egyetlenegy képviselőjük sem volt a megerősített birodalmi tanácsban, s ennek következtében a b. Vay udv. kancellárhoz intézett legfelsőbb kézirat 1860 diki oct. 20-dikáról csak a magyarok régi felsőbbiségét állította vissza, Magyarország többi, nem-magyar népének jogai és méltányos kívánatai pedig ugyszólván merőben semmibe vették.

A magyaroknak a tótok s egyéb magyarországi népek fölötti kedvezés most is, mint 1848-ban, az által boszulta meg magát, hogy a magyar királyság alkotmányos jogainak cs. kir. apost. Főlség által szándékoltt kiegyeztetése az egész birodalom érdekeivel hajótörést szenvedett a csaknem kizárólag magyar elemekből álló pesti országgyűlés hajhatalatlan magatartásán s a magyarországi nem-magyar nemzetiségeknek nem kedvező 1848 diki törvényhozásán, s ki kellett mondani az országgyűlésnek Főlség atyai szívére fájdalmas felosztását.

Azon ígéretek közül, melyeket a tótok a fönnebbiek szerint 1848 óta, sőt a legújabb időkben is a többiek közt a magyar országgyűléshez jul. 21-én 1851. küldött leiratban igen határozott kifejezésekben kaptak, bármely irányban is egy sem ment teljesedésbe.

Az oct. 20-ki legfelsőbb kézirat által kinevezett udv. cancellár b. Vay a szervezést egy nem magyar (ungarisch), de tisztán magyar (magyarisch) udv. cancellária, magyar helytartótanács, magyar caria felállításával a magyar főispánok kinevezésével kezdte meg, mely utóbbiak ismét a magyar felsőbb hatóságok védelme alatt keletkezett terrorizmus segélyével a tót északon is magyar megyegyűléseket s ezek segélyével tisztán magyar megyebizottmányokat alkottak, úgy hogy a tótok népességük s a bőven létező értelmi erők tekintetbevétele nélkül egészen leszorítottak a közélet teréről. Nem csoda, ha e helyzetben, hol a nem magyar nemzetiségektől az őket megillető befolyás az illető megyegyűlésekbe csaknem egészen elvonatott, a megyék az országgyűlés feloszlása után ő felsége szándoka ellenében jerszerűl oppositioiban maradtak s ez által a legújabb időkben bekövetkezett kivételes állapot ki hirdetésére adtak okot.

És a hű tótok jelen fájdalmi sem kisebbek, mint az eddigiek; s a jelen magyar kormány tervei Magyarország minden nem magyar nemzetiségeinek teljes elnyomására nézve a kath. iskolák s hatóságok legújabb szervezetében oly világosan ki vannak fejezve, hogy ez iránt semmi kétség sem lehet többé.

A hű tótok ma is viselik az 1848 óta ugyszólván félbe nem szakadt gyászos következményeit azon párt elbizottságának, mely a császárságban teljesen elkülönített állása után, Magyarországon a magyar elemnek minden nem magyar elem fölötti kizárólagos uralmára törekszik. Épp e tótok jelenleg is, mind eddig, kényszerülve lesznek minden vétük nélkül elviselni az ostrom állapot minpen következményeit; az meg e körülmények között is szobas szent és párt erősítésén s a tótok gyöngítésén rendszeresen s a mi minden hű alattvaló leginkább elsmörít, cs. k. apostoli Főlség legmagasb nevében mélködnék.

Ily körülmények között hihetőleg azon eset áll be, hogy az ügyek végleges rendezése alkalmával, mint ez közvetlen 1860. october 20. előtt történt, ismét — és nem minden alap nélkül — azon tétel fog felállítani, mikép valamennyi magyarországi nép egy érülettel bir, s mindnyájan egy szívvvel lélekkel az 1848-diki törvények tökéletes fenntartását obajtja.

A magyarországi tótok azonban nem okai elnyomóik tulterjeszkedésének; rájuk nézve a kivételes állapot felesleges, minthogy a nélkül is készséggel be fogják tölteni, mint ildomos alattvalók, polgári kötelességeiket, mihelyt a gyakran ígért s Főlség legmagasabb szava által biztosított egyenjogság s tehát annak lehetőségé is részükbe jut, hogy hazájokban, — melyet nem kevésbé azonban bizonynyal észélyesebben szeretnek mint többi honfátarsaik — névszerint pedig Felső-Magyarországon általok lakott vidékein e jelentékeny s két millió lelket felülhaladó nép a hozzá illő befolyás és érvényhez juthat.

Ezen ügyben, mint monda volt, már 1843-ban egy küldöttség több kívánalmat terjesztett elő felsőbb helyen, 1849-ben a legfelsőbb székvarosban Olmützben ugyanezen kívánatokkal udvarolt egy küldöttség, később pedig april. 21-kén és sept. 17-kén 1849-ben ugyanazok tót bizalmi férfiak által megújítottak, míg végre az 1861-ben junius 6. és 7-kén tartott thuróc-szent-mártoni népes nemzeti kongresszusnak — itt legmelyebb alázatossággal mellékel emlékiratában részletesebben formuláztattak és a kor igényeihez mértén átalakítottak.

Ezen emlékirat a magyar országgyűléshez volt szánva, hogy ezen alapra épített s a népek igényeit kielégítő törvényjavaslat terjesztések cs. k. Főlség elébe. A magyar országgyűlés azonban a helyett, hogy az elnyomott népek jogos igényeihez igazságos lett volna, a municipalis hatalommal visszaélvén, a nevezett emlékirat ellen tiltakozásokat eszközölt, s általánosságban a csupán csak magyaroknak kedvező ugynevezett 1848-ki törvények állapontjába helyezte magát; mivel továbbá ugyanezen országgyűlés feloszlata már megtörtént, és annak működése megszűnt; a magyar kormány hatóságaitól pedig a fennebb felhozottak szerint mit sem várhat, csak azon egyetlen ut maradt számunkra, hogy közvetlenül Főlséghez forduljunk, s az oly gyakran megígért nemzeti egyenjogság alapján, névszerint pedig a julius 21-kén 1861-ben kelt legfelsőbb királyi leirat nyomán, mely a magyar országgyűléshez intéztetett, legalázatosabban kérelmezzük:

1) hogy a magyar tótok, mint a régi magyar törvények, nevezetesen a III. rész 15-ik címének 1 és 2 dik §§-ai, az 1608: 13. a, e, 1608: 10. 1609: 14. sat. szerint megengedhető, épp úgy, mint az oroszok, szerbek és románok Magyarország külön néppel ismertessenek el s az e nép által egybefüggő egészen lakott vidékek, nevezetesen Pozsony, Nyitra, Trencsén, Hont, Zolyom, Turóc, Árva,

Liptó, Nógrád, Gömör, Szepes, Sáros, Abauj és Torna-megyék mint külön felsőmagyarországi tót kerület (Okolie) ismertessenek el és constituáltassanak.

2) Hogy e kerület mint Magyarország kiegészítő része, a közös magyar országgyűlés, — valamint a felsőbb magyar hatóságok alatt álljon, azonban a jász-kun és hajdukterületek és a XVI. szepesi városok példájára, külön nemzeti képvisellellet s külön politikai és törvénykezési administralióval birjon.

3) Hogy a politikai igazgatás és a törvénykezés ügyviteli nyelve e kerület határai közt a szláv legyen; néhány más nemzetiségű község kivételével, melyeknek ügyei a lakosok többségének nyelvén intéztetnének el.

4) Hogy a tót népek e kerület iskolágyének vezetése az általános iskolaszervezés határai közt engedtessek meg.

Cs. kir. apostoli Főlség azon szent alkotmányos joggal bir, hogy az országos törvények II: 7 a) II: 9. alapján hasonló kérvényeket legkegyelmesebben meghallgatván, legm. teljathatallommal szabadalmakat adhat. Midőn mi tehát ily privilegiumért esedezünk, annak tanúságára, hogy mi semmire sem törekszünk, mi a birodalom- vagy Magyarországnak zavart okozhatna, bátorkodunk egy ily kormány tervrajzát is ide mellékelni és e mellett legmelyebb alázattal Főlség atyai figyelmét arra is irányozni, hogy néplünk, részint az előbbi időkben szokások és törvényesen biztosított olesó sóvélet korlátozásának folytán, részint a földbeeslés hiányos munkálata s a vasutak teljes hiánya miatt, a termékeny síkságok lakosaihoz való arányban a megadóztatásnál felette nyommasztó állapotban él s e tekintetben a legmagasb kegyelemre legnagyobb szükségé van.

Engedje meg még legkegyelmesebben Főlség, hogy magunkat a legmelyebb tisztelettel aláírassunk. Cs. k. apostoli Főlségnek alázatos hű alattvalói, a tót nép küldöttsége. Bécs, 1861, dec. 6.

(Következnek az aláírások.)

Adakozás. Az oláhországi missio számára küldetett hozzá: A kütküllői egyházmegyéből nagytiszteletti esperes Fogarasi Sámuel ur által 93 fr. 20 kr. ó. é. A sepsi egyházmegyéből t. esperes Gödri Ferencz ur által 67 fr. és 13 kr. még pedig következő ekklésiák és jöltévtől: Adobolyi egyház 7 fr. Kőküsi 1 fr. 70 kr. Angyalosi 1 fr. 20 kr. Martonosi 1 fr. 30 kr. Uzoni 1 fr. ez utóból t. Gidofalvi Lajos ur 1 fr. Tatrai ur 1 fr. Lelkészt t. Benedek Ignác 50 kr. Bikfalvi egyház 10 fr. Etfalvi, Zoltáni 5 fr. 20 kr. Sotyi 58 kr. Lisznyói 3 fr. Szemerjai 45 kr. Egerpataki 10 fr. N. borosnyói 10 fr. Gidofalvi 3 fr. Hidvégi 5 fr. 20 kr. K. borosnyói egyház 3 fr. F. dobolyi lelkeszt t. Bartha András 1 fr. Sepsi esperes 1 fr. Összeg 67 fr. 13 kr. o. é.

Szíves köszönet és áldás a jöltévtől! Kolozsvár december 17-kén 1861.

B o d o l a S á m u e l
ref. püspök.

KÜLÖNFÉLEK.

— A „Vaterland“-nak írják Pestről e hó 12-ről, hogy gr. Pálffy kir. helytartó ő excia Bécsből visszaérkeztek azonnal magához hivatta az országos pénzügyigazgatást, ki a kapott utasítások nyomán az adó katonai erővel behajtását Budán e hó 11-én, Pesten pedig 12-kén további rendeletig megszüntette.

— A „Neueste Nachrichten“ című, ügyeink tiszta fel-fogásáról s hazánk iránti rokonszenvéről ismeretes bécsi lap tisztelettel jelenti, hogy Pesten Beerman Gynla vezetése alatt ügyünkéséget állított, mely az előfizetések, s a nevezett lapba igtatandó hirdetések elfogadására fel van hatalmazva.

— A „Presse“ a birod. tanács urakházának üléséről irt több cikket- valamint a ház tagjai ellen intézett heves megtámadásaiért írásbeli megintést kapott.

— A „Fortschritt“ azt hallja, hogy a románok is a tótokéhoz hasonló küldöttséget szándékoznak Bécsbe indítani.

— A „P. Hirnök“-ben olvassuk, hogy a Duna pesti partja s a Margit-sziget közti egy kis szigeten, mely csak igen csekély vizzálláskor látható s melyen egykor, mint történelmileg tudva van, híres ásvány-fürdő volt, dr. Siklóssy felhasználva a jelenlegi csekély vizzállást, kutatásainak sikerült az ásványforrást földözni. Az ásványviz 35 fok hősségű. Siklóssy folyamodott Pestváros tanácsához, hogy ez ásványos forrás tulajdonjogával felruháztassék s azt gyógyezelkora használassák.

— A „Hortobágy“ nak írják Amerikából, hogy ott oly népes városnak, mint Debreczen, legalább 4—5 saját példalapja van, melynek mindenike naponként több ezer példányban jelenik meg; ezenkívül a napi lapok külön kiadásban is megjelennek, leginkább a vidék számára. Uj-Yorkban egy lapnak 50—60 ezer, sőt a „New York Leolger“-nek fél-millió előfizetője van.

— A szászvárosi magistratus nem felelt meg a „Herm. Ztg.“ reményének. E testület folyó hó 14-én tárgyalván a választott községség által elébe terjesztett, közelebbi számamk egyikében egész terjedelmében közzölt utasítási javaslatot, annak 4 dik pontját, mely így hangzik: „Ha a jelenleg egytűltűl százsz nemzeti gyűléshez felhívás intéztetnek birod. tanácsai követek választására és küldésére, a követek e feladatot készséggel teljesíték“ — nem fogadta el.

— Ő Főlsége a császár, bécsi lapok szerint, közelebbi hétfőn, e hó 23-án fog Velenczébe elutazni. A karácsony-ünnepe után meglátogatandja a veronai, mantuai és peschierai erődket.

— Frank nyugalmazva volt cs. kir. altábornagy, közelebből a magyarországi kat. főparancsnok adatusává neveztetvén ki, e hó 16-án legmagasb kihallgatáson volt ő Főlségénél s 17-én volt Pestre indulandó.

— A horvátországi bán b. Sokcevic és hó 15-én Bécsbe érkezett s megérkezése után egy órával hosszászó kihallgatáson volt ő Főlségénél.

— Mandich Tivadar, Hueber a volt szerb bánati helytartóság tanácsosai és Fridrich György volt szatmár-megyei főnök m. kir. helytartótanácsosokká nevezettek ki.

— Raja esics pátriárka batálát a szerbfejedelemségben harangszóval hirdették, s temetésére a herezeg küldött-seget indított Karlovitzba.

— Az „Id. T.“-nak bécsi levelezője szerint a karlo-
vici érsekség ügyeinek vezetése budai gör. n. e. püspök
Sztójkovic Arsenra bízott; és így a hír, mely szerint
a megbízás a temesvári püspökre ruházott volna alaptalan.

— Egy belga lapnak Pestről kapott távirati sürgönye
szerint gr. Szapáry Gyula, Hevesmegye első alispánja is
vád alá volna helyezve.

— A pesti izraelita magyarító egyesület magyarnyelv-
oktatási ingyenes tanórát, mint pesti lapok írják, jelenleg
több mint 100 zsidó látogatja.

— Az „Id. T.“-nak írják Bécsből, hogy a megyei
főispánok fizetési fokozatainak megállapításánál a megyék
népességi száma vétetett alapul, minék következtében három
osztályba soroztatnak: 100 ezerig 3-dik osztály; 200 ezerig
2-dik osztály; 300 ezerig és azon felül első osztály.

— Ugyanazon levelezőnek a megyei tisztviselők fi-
zetése javítását illetőleg egy oly felterjesztést volt alkalma
látni, melyben az első alispánnak 2,000—2,500 forint ren-
des fizetés, 4—500 frt lakbér s ugyanannyi utazási általány
van javaslatba hozva.

— A három hónapra felfüggesztett „Grenzboten“ szer-
kesztője a kir. helytartó ő nlgánál kieszközölte lapjának
újabb megjelenését.

— Veronából írják a „Waterland“-nak, hogy ott a
luczanapi vásár utolsó estején a vig kedvelő hullámzó nép
között egyszerre több helyütt lerakott petárdák pattantak
szét. Két rendőrbiztos Rossi és Guarda egy már elpat-
tantnak hitt petárdát kezükbe vevén, nézegetésük közben
pattantszt és Guardának az arcát megrongálta, Rossinak
pedig mindkét kezét veszélyesen megégette. A tetteseknek
nem juthattak nyomába, de lev. nem kéli, hogy azok a
piemonti forradalmi bizottság küldöttei.

— Bécsben a szegényebb sorsúak számára hálózat-
bákat állítottak a város költségén. Egy ágy egyszeri hasz-
nálása 35 kr, a mit éppen nem lehet valami nagy olcsóság-
nak mondani.

— A „P. Hirnök“ azok kedvéért, kik a londoni kiál-
lításra elszádkoznak menni, tudatja, hogy Erkövy fel-
számítása szerint az uti költség körülbelül 600 új forintba
kerül. Mely összegből természetesen kirándulásokra s külö-
nösebb kedvtöltésre egy fillért sem lehet számítani.

POLITIKAI HIREK.

Párisból írják, hogy a montenegroi fejedelem csaku-
gyan tiltakozott egy Hequard francia konzulhoz intézett le-
veleiben az osztrák csapatoknak Suttorinába történt bevonu-
lása ellen. A konzul abban fáradozott, hogy e levelet az
orosz és porosz konzul közt értekezés tárgyává tegye; de
ezek megtagadták kívánsát, minthogy Hequard mint ra-
gazai konzul nincs hitelesítve. Az ő állomása Scutari. Más
különb az expedíció története újabb tudósítások szerint kö-
vetkező: A felkelők a Suttorina két pontján Svinje falu kö-
zeleiben és Mucie mellett, Javorhegy csúcsán ágyútelepeket
építettek azért, hogy a török seregnek a Suttorinán keresz-
tül vezető utoni előnyomulását megakadályozzák. De miut-
hogy ez ut az osztrákok sajátja, s a Törökországgal kötött
szerződések értelmében oda semmi erődítést csinálni nem
szabad, Vukalovich Luka főfelkelő vezérnek a raguzai
osztrák dandártábornok tudtára adta, hogy ágyúit nyolcz
nap alatt onnan eltakarítsa, különben erőszakkal fognak el-
pusztítani. Vukalovich erre megvetőleg felelt, s így a ki-
lenczedik nap reggelén a határzárlat, a raguzai területben
felállított osztrák fellépték a határt, s előbb a Svinje mel-
letti ágyútelepeket szétrombolták, innen a Suttorinán s a
határon átkelve, saját területükre a cattaroi területre léptek,
honnan a Javorhegyen felállított ágyúkat ellen indultak, s
azoknak szétrombolása után a Suttorina föntján visszatértek
Castellnuovoba. A svinjei telepnél csak egy ágyú volt, s fe-
dezete kevés emberből állt, kik látva a hátuk mögött kö-
zelgő osztrák csapatokat egyetlen lövés nélkül továbbállot-
tak. A jávori telepen szintén csak egy ágyú vala, de már
több embertől megszálva, s itt a montenegroi zászló len-
gett. Midőn az osztrák csapatok mintegy 800 lépésnyire kö-
zeledtek, a zászló a parancsnokkal, Juvaskovich monte-
negroi kapitánnyal együtt a hegyek felé eltűnt az egész
helyőrség elment volna, ha utjokat előrenyomuló osztrák
csapatok el nem zárják vala. A hátramaradtak azonban nem
szegülvén ellen, itt se történt egy lövés se. A fegyver meg-
hagyatott a helyőrség kezében, a két ágyút azonban az osz-
trákok elvitték Castellnuovoba.

A „Preuss. Ztg.“ írja: A bécsi „Presse“ és az „A. A.
Ztg.“ azt jelentették közlekedéssel, hogy a berlini kabinet,
jóllehet korán s a maga rendin értesítve volt azon lépésről,
melyet Ausztria a Suttorinánál tenni kénytelenített, mégis
szükségesnek találta még külön felvilágosítást is kérni az
osztrák kormánytól. Ezen egész állítólagos tényállás koholt.
A berlini kabinet sem előre nem volt értesítve osztrák rész-
ről, sem erre porosz részről nem történt valami lépés a
többi hatalmakkal együtt sem. Sőt ellenkezéleg, a berlini
kabinet nem levén értesítve Ausztria által a katonai fellép-
ésről, egy közleményt intézett Bécsbe, melynek tartalma
csupán egy kérdés vala, és a mely a bécsi kabinet azon
nyilatkozata által, miszerint a mondott cselekvény kizárólag
az övédelem érdekében és módorában történt, kielégítő
megoldást nyert. Ha tehát most az osztrák közlönyök, kü-
lönösen a bécsi „Presse“ — ugymond — ellenséges táma-
dást tesznek alaptalan értesítések nyomán a porosz politika
ellen, e példa után megmérhetni azon frivolitás fokát, mely-
lyel Portszországról itélni szoktak. — Berlinből érkezett
távirati sürgöny folytán Werther bécsi porosz követ lénye-
gesen módosította is már magatartását ez ügyben.

— A „Morgen-Post“-ban a suttorinai ügyre nézve a
következő közleményeket olvassuk:

A jövődőlgetések, hogy az osztrák csapatoknak Sut-
torinába bevonulásából s az osztrák katonai utat fenyegető
nehézy ágyú eltávolításából semmi diplomatai következtések
nem merülnek fel, nem látszanak teljesedésnek indulni. A
hivatalos „Gazeta Warszawska“ ugyanis egy levelében hite-
leseknek állított tudósításokat közöl a dolgok jelen helyze-
téről vonatkozólag, s néhány igen jellemző megjegyzést tesz
Ausztria keleti politikájára nézve, melyeknek t. i. az orosz
és a francia kabinet nézete szerint lennie kellene. Mi
az orosz kormánylap nyilatkozatát lehetőleg teljesen igatjuk
ide. Az említett lap ugyanis írja:

„A suttorinai esemény egy hosszú diplomatai érteke-
zésre nyújthat alkalmat. Tudva levő, hogy a bécsi kabinet
a francia és angol udvarokat az ügyről jókor tudósította.
Grammont herceg a bécsi francia követ dec. 6-dikán
megkapta a feleletet azon jegyzékre, melylyel Metternich
herceg Ausztria lépéséről Thouvenel tudósította. Ezen fe-
lelet Rechberg gróffal azonnal közöltetett. A francia kabi-
net nyilatkozatja abban, hogy Ausztria jogát teljesen el-
ismeri, s hogy elismerését azon lépéstől annál kevésbé von-
hatja meg, miután az csak ideiglenes s szerencsésen alkal-
maztatott. De a francia kabinet Ausztria figyelmét azon
veszélyekre és bonyodalmakra fűdítja, melyek a dunai tár-
tományok viszonyaiból áradhatnak Ausztriára nézve, s kérdi
egyszersmind, vajjon nem volna-e már idején ily fontos ké-
rdes szabályozásához immár hozzá fogni, mely szabályozás,
valamint a porta érdekeinek, a törökországi keresztények
szükségeit, és követeléseinek, egy a határos államok bé-
kéje fenntartásának megfelelne.“

Eddig a „Gazeta“ által költött francia jegyzék tar-
talma. Ehhez az említett lap következő elmékedéseket
függeszt:

„Franciaország általános beavatkozást érte azalatt
Konstantinápolyban, vagy egy európai congressust, vagy
végre egyedül Ausztria részéről beavatkozást? Thouve-
nel ur jegyzékének e homályát nem derítette fel, s Gram-
mont hercegnek e tekintetben Rechberg gróftól teljes
bizonytalanságban kellett hagyania Rechberg ur feleletében
kétségtől felvilágosítást fog kérni. A bécsi kabinet figye-
lem már régóta van a dunai tartományokra függesztve. Mily
állást készül az elfoglalni, kitűnki abból, mit Ferencz
József császár felelt a horvát országgyűlésnek a katonai
határvidékre nézve. Az osztrák kormány mindig a törökör-
szági keresztények sorsának javítását mellett volt, s gyá-
ran figyelmeztette a portát idevonatkozó ígéreteinek teljesi-
tésére. De az aggodalom, hogy a mozgalom pánszláv ter-
mésztű lend, s egykoron a határos osztrák tartományo-
kat is megragadandja, valamint barátságos viszonyai is a
portával, a bécsi kabinetnek a keresztények iránti rokon-
szenvét eddig korlátok közt tartották s Ausztria befolyását
Konstantinápolyban csakis jóakaratu tanácsokra s mérsékelt
kivánatok kifejezésére szorították. Ilyenek azon utasítások
is, melyek a belgrádi, sarajevói és mostari osztrák
konzuloknak kiadattak. Nyitabban és határozottabban
Ausztria valóban fel sem léphetne, habár akarna is, miután
más államokkal, névszerint Francia- és Angolországgal nem
teszi magát egyetértésbe. A suttorinai ügy alkalmat nyújt
most e kérdések szövegére hozatalához. A francia kabi-
net egy nézi a dolgot, mint a fenemített Thouvenel-féle
sürgönyben előterjesztve van. Ha Rechberg gróf akarja,
most van alkalma Ausztria kiállítását lényegileg megjavíta-
ni. A jól felgött és merészen felkapott „Duna-kérdés“
megnyitná Ausztriának az utat egy Francia- és Angolor-
szággal kötendő szövetségre, s talán még az olasz
kérdés megoldásának kulcsát is kezébe adná,
a nélkül, hogy nehéz veszteségeket kellene szenvednie, me-
lyek által folytonosan fenyegettetik. Grammont herceg
öszintén szól ez értelemben. Nem csinál ő abból titkot, hogy
a törökországi keresztények természetes védője Ausztria. Ő
azt erősíti, hogy az olaszokká háboru Ausztriára nézve
könnyű lenne, de az ily háborúból európai bonyodalmak-
nak kellene kifejlődni. A szláv keresztények kérdésében
nem egy nagy hatalom nyújtana kezét Ausztriának.“

Ezen megjegyzések odamutatnak, miszerint szeretnék
Ausztriát valamely határozott lépésre bírni a keleti ügyek-
ben s jellemző, hogy éppen orosz oldalról terjesztik a terv,
melynél fogva Ausztria olasz tartományaiért egy darab Tö-
rökországot vegyen át. Ekkor természetesen Oroszország is
— épp úgy, mint ment volt a dolog Lengyelország feloszlá-
sánál — egy szép darab Törökországot foglalna el, per-
sze Franciaország sem térne haza üres kezekkel. A főnem-
ített sürgönyben Franciaország magatartása van kifejezve
a suttorinai ügyre nézve.

Mint olvasóink távirati jelentés után tudják, a
Koburg-házát ismét nagy veszteség érte. Alig egy hava,
hogy a fiatal portugaliai király meghalt, s imé a távirda
most Victoria angol királyné, Albert királyi herceg halála-
nak hírt hozá, ki alig három napi betegség után, férfi ko-
rának delén mult ki. Azon ragaszkodás után itélve, mely-
lyel az angolok a kir. család iránt viseltetnek, fölfejtő,
hogy ezen esemény Nagy-Britannia minden részében, mely
megindulást gerjeszt. Victoria királyné fájdalma viszhangzik
minden brit kebelben, az ő gýaszában osztozik az egész
nemzet. Nem tartják valószínűtlennek azt sem, hogy ezen
esemény trónváltozást is idézend elő. Emlékezhettünk
mily mély megrázkodást okozott az angol királynénál anyja,
a kenti hercegnő halála; mennyivel nagyobb hatást kell,
hogy gyakoroljon reá most gyermekei apjának, férjének és
tanácsadójának váratlan halála. Nem lehetetlen, hogy a ki-
rálynő, a mostani különben is nehéz köztülmények közt ta-
nácsosabbnak találandja, a kormányt ifjabb s erősebb ke-
zekre bízni át. A trónörökös herceg még csak husz éves,
s valószínű, hogy egyelőre kormányzótársul fog felvétetni.
A néhai királyi hgférj 1819-ben aug. 26-kán született.

Amerikából írják, hogy Bosztonban nov. 26-dikán
Wilkes kapitány tiszteletére lakomát rendeztek, s abban
igen harcias hangulat uralkodott. Az elnök fellengős be-
szédben magasztalá a kapitány eljárását, sőt az egyesült
államok legfényesb nevé tengeri hőseivel hasonlítá össze.
A virginiai születésű Fairfax hadnagy, ki a biztosok el-

fogatását vezeté, kijelentette, hogy az reá nézve nem volt
kellemes feladat, különösen mivel családja Mason-éval há-
zasság által rokoni viszonyban áll. Ő semmi érdemet nem
igényelhet ez ügyben; Mason és Slidell egészen szen-
vedőlegesen viselték magukat, noha ez utóbbi azt kívánta,
hogy látszólag erőszak alkalmaztassék; minék az lehetett
oka, hogy talán azt hívé, miszerint nejtől és gyermekeitől
el akarják választani. Hogy a második hadnagy által a ha-
jóra vezetett hat tengerészkatona hölgyek ellen szuronyt
szegezett volna, pusztán mese. Wilkes kapitány azt állítja,
hogy ő, mielőtt a fellépésre elhatározta volna magát, előbb
megolvasá Keant, Wheaton s a többi tekintélyek munkáit
és így előbb meggyőződött, hogy a „biztosok“ vagy a mint
magukat nevezék „a miniszterek“ semmi igényt se tarthat-
nak ama jogokra, melyek ily hivatalnokokat illetnek, ha
kellőleg alkalmaztattak, s mivel ugy találta, hogy neki jo-
gában áll irott sürgönyöket elvenni, igen természetesnek is-
meré, hogy a biztosokat is, mint személyesített sürgönyö-
ket elfogathatja. Ezért ő azt kívánta, hogy azon urak mu-
tassák elő az unió kormány által kiadott utleveleiket, s mi-
vel ezt nem tehették, elfogató őket. Egyébiránt az egész
ügyben a „San Jacinto“ tisztjei s legénysége részéről sem-
mi olyas nem történt, a mi Amerikának becsületére ne vál-
nék. Ő fel lett volna jogosítva magát a „Trent“ hajót is
elfogni; azonban azt nem tévé, noha ezáltal legénységének
150,000 dollár értékű martalékokat szerzett volna; mindazon-
által örömmel jelenteti, hogy a hajón egyetlen egyén se
volt, a ki eljárását ne helyeselte volna. Miután erre a mas-
sachusettsi kormányzó Andrew dícsérettel halmozá el Wil-
kes kapitányt, még Vigelow s Russel bírák emeltek
szót. Ez utóbbi megjegyzé: „Ha Anglia nem akarja a bé-
két, hadd tapasztalja, hogy az 1776- és 1812 ki vér még
szintoly melegen foly az amerikaiak erejében, mint bármi-
kor máskor, s hogy a régi amerikai hősöknek még van-
nak mellő utódaik!“

Az amerikai elnök üzenete hallgat a vizslay oká-
ról, az ugynevezett Trent-ügyről. Ezen hallgatásnak termés-
tes oka volt. Az angol ultimatum nem érkezhetett Washing-
tonba f. hó 12-e előtt; a congressus pedig 4-én nyitottat-
meg. Az elnök emélfogva a megnyitás napján nem tud-
hatta még, mit és miként követel Anzlia. Föltéve azonban,
hogy az elnöknek mindenesetre tudnia kellett, miszerint ily
követelések uton vannak, lehetlen hallgatásban ovatoságot
nem látni, melylyel üzenetében eljár, hogy magát a con-
gressust előre meg ne kösse. Üzenetében egyébként is fel-
reismertelen a mérséklet s az amerikai lapok nem is mu-
lasztják el ezen tulajdonát dícsérőleg kiemelni. S valóban
nyugalom és méltóság tekintetében messze elitt az a déli
államok elnöke, Davis üzenetétől. Máltán és helyesen van
mondva, hogy az ország épése s a kormány állandósága
nem függ a külfatalmaktól, hanem az amerikai nép loyali-
tása és hazafiságától! Ez mindenesetre követett szemrehá-
nyás azon többé kevésbé alapos fölvetésért, hogy Anglia
a déli államokkal legalább is kacérkodott; valamint azon
oktatás, hogy az idegen nemzetek a kereskedelmi érdekek-
nél magasb elvek által vezettetessék magukat, szintén Angliá-
nak szól; de ugyanezen üzenetében az elnök egy félreér-
téstől visszatartott angol hajó igazságos követeléseinek ki-
elégítése hittel-engedélyt kér, s ezáltal az angol ér-
kenység iránt feltűnőleg gyöngéd figyelmet tanúsított. Lin-
coln elnök tehát semmi által sem vágott a dolgok fejlese-
dél, semmivel sem kötötte le magát, hanem nyitva hagyott
minden utat a kibékülésre, ha az lehetséges. Azonban ha
az amerikai congressus házassavazata valósul, ugy semmi
kétség, hogy a fölzaklatott közvélemény a congressus tag-
jaira már oly döntő hatást gyakorolt, hogy ennek kifejezé-
sét tarták első teendőjöknek. A congressus ily hangulatának
aztán mulhatlanul vissza kellene hatnia a kabinet politiká-
jára, s a kiegyezkedésnek vékony reményszála könnyen
végekp elszakadnának. A kabinet egyrésze mindenesetre
szintén hajlani látszik a harcias hangulathoz; ezt mutatja
a tengerészeti miniszteriumnak jóváhagyó ítélete. Ez még
tulvitt mérsékletet lát Wilkes kapitány, azon eljárásában,
miszerint a Trent-hajót szabadon bocsátá, s ez engedékeny-
ség nem kívánja jövőre előzéki esetek tekinteni; azt pe-
dig, hogy a kapitány a megállított hajó s a biztosok ügyét
martalék bíró ag elé nem állítja, egy szóval sem rosszszálá.
Ezekből kitűnik tehát, hogy Washingtonban a harc és béke
mérlege csak nagyon is ingott, s félt, hogy az angol ul-
timatum az elsőnek serpenyőjét tulsulyra juttatja. Ennek elle-
nében Angliában is népt a harci elszántság s a lapok, mint
mondók, ugyancsak erős kifejezésekben hirdetik azt. Merre
dől azonban a koezka Washingtonban végre is, a jövő év
első napjai előtt nem tudhatjuk meg. Ha rosra dől, ugy
valószínű, hogy jan. 6. vagy 7-én az angol trónbeszéd a
parlammntben hadüzenetet tartalmazand.

Mint a lengyel határról, f. hó 14-ről jelen-
tik, Varsóban újlag tetemes hadiszer- s fegyverkészletek
fűdztettek föl. Egész családok fogtak be. A nép közt
nagy rémülés uralkodik; legközelebb jelentékeny elitlése-
ket várnak. A kívándorlóktól az utlevelek megtagadatnak.

A francia lapoknak egy Boroszloból, f. hó 11-ről
kelt sürgönye szerint, 40 személy, köztük 8 pap szállítat-
tik el legközelebb unozsul Crenburgba. 162 pap van
bezárva a fellegvárba. A varsói érseki megyő adminisztrátója
vonakodott kegyelemért folyamodványt nyújtani be.

A „Pays“ szerint az orosz császár legközelebb
testvéréhez, Konstantin nagyhercegrehez egy sürgötés le-
velet intézett, melyben annak meghagyja, hogy baladéka-
lanul térjen vissza Szt. Pétervárra. Ennek következtében a
nagyhercegrenek meg kell rövidítania Hannover ábai tar-
tózódását, hol őt csupán nejeének betegsége tartóztatja vissza.

Bukarestből írják a „W.“ levelezője, hogy a her-
czeg a törvényhozó testületet dec. 3-dikán hivta össze. A
pénzügy napról napra ziláltabb. A porta kiadását kérte
egy rövid idő óta Brailában időző bozsnayk férfinnak, a ki
az uralkodó fölkelés vezetőjének tekintetik; az oláh kor-
mány megtagadta e kívánsat teljesítését. Hire jár, hogy Kuza
hg. Bécsbe rándul látogatába, s ennek ezéjét összefüggés-
be hozták az unio kérdésével.

Újabbak. A birodalmi tanács alsóházának dec. 18-ki ülésében a kilenc tagú választmány azon javaslatát tárgyalta, mely szerint 48 tagú költségvetési bizottság választása hozatik indítványba. A javaslatnak ellene szölköttek gr. Clam, Potocki, Grocholski, Rieger és Smolka, tekintettel a reichsrathban képviselve nem levő országokra. A lengyelek és csehek szintén ellene szavaztak. Mindamellett Schmerling államminiszter s a jelenlévő Giskra heves védelmei után a javaslat nagy többséggel elfogadtatott.

— Ugyanazon ülésben Giskra, Smolka, Rieger és társaik interpelláltak a miniszteriumot a „Presse“ megintetése iránt. Schmerling lovag ez intézkedést a reichsrath méltósága megóvásának kötelességével védte; azonban reményét nyilvánítja, hogy a kormány jövőre nem fog e jogával élni.

— Romából e hó 17-ről kelt sürgöny szerint Lavallette II. Ferenczezel érkezett. Állítják, hogy Franciaország a volt nápolyi király eltávozását követelné.

— Turin dec. 17. Ratazzi, mint kamaraelnök befogja nyújtani lemondását.

— Páris dec. 18. Troplong senatusi előter-

jesztése elveti a miniszteri felelősség visszaállításának gondolatát. A fedezetlen hitelekkel illetően azon nagy dolgokra emlékeztet, melyek bel-, mint külföldön előkészülnek.

— London dec. 16. A királyné ő felsége jó egészségben van; nagy lelki erővel és önmegtartóztatással viseli a fájdalmat férje elvesztése miatt.

— Az angol-amerikai vizsályt illetően a „Morning Post“ dec. 17-i számában írja, hogy az alku-dozás- vagy közbenjárásnak semmi lehetősége sem marad fen. Karácson felé vagy Mason és Slidell, vagy Lyons lord fog Angliába megérkezni.

— Anglia nagy mérvben folytatja hadikészületeit. A kereskedelmi tengerészettől 500 gyakorlott tiszt vétélik igénybe.

— A „Patrie“ dec. 16-ki száma ismétli, hogy az angol jegyzék ultimatum.

— A szász király és királyné folyó hó 17-én d. u. 3 órakor Prágába érkeztek.

— A „Moniteur“ dec. 17-ről egy oly rendeletet közöl, mely által a 103-dik gyalog- s az első idegen ezred elbocsátatik.

— Konstantinopoli dec. 16-ról szóló sürgöny szerint a pénzügyi válság folyvást tart. Állítják, hogy az angol követ egy millió font sterlinget kért Londonból.

— Turinból írják dec. 13-ról, hogy a király a koronaörökös a lövész-társulatok elnökévé, Garibaldit, Cialdinit és Ayrognót alelnökeivé nevezte ki.

— Az „Ind. b.“ nek írják Varsóból e hó 12-éről, hogy azon hir, mintha a varsói érsek helyettes 10 évi száműzetésre volna megkegyelmezve, valótlán. Az érsek helyettes felségárulás és nyílt lázadásért a haditörvényszék halálra ítélte, s ez ítélet foyó hó 11-ig még nem volt teljesítve.

Gabonaár Kolozsvárt December 19-n 1861.

(Bécsi mérője osztrák értékben.)

Tisztbúza 5 frt 40 kr. Elegybúza 4 frt 40 kr. Rozs 3 frt 60 kr. Árpa 2 frt 66 kr. Zab 1 frt 60 kr. Török-búza 2 frt 90 kr. Pityóka 1 frt 85 kr. Marhabús 15 kr.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

December 20-án: Nemzeti köles 81.45. 5% Metalliques 66.10. Bank-részvény 748.—. Hitel-részvény 176.60. Váltó Londonra 141.25. Ezüst 140.—. Arany 6.69.

December 17-ikén: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyarországi 67.75. Erdélyi 65.—.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

HIRDETÉSEK.

HIVATALOS.

(409)
34 1861

Birói árverés.

(1—3)

V. t. sz.
Kolozsvármegye törvényes derékszéke részéről ezennel közhírre tétetik, hogy Szent-Katolnai Biró Lajos kir. kormányzati titkár ur, mint Gegő József engedményese kérelmére, m. gy.-monostori Kabós Mihály ur ellen ennek nemes Kolozsvármegyében Pusztá-Szent-Miklósban fekvő s biróilag 9258 o. é. forintra becsült földbirtokaira s tartozékaira a végrehajtási árverés megengedtetvén, ennek Kolozsvármegye Kolozsvárt levő megyeházánál megtartása végett 1862-ik évi februárius és martius 1-ső napjai, délelőtti 9 órától kezdődőleg tűzettek ki. — Melyre a venni kívánók oly hozzáállással hivatnak meg, miszerint a jószág becsült s az árverés feltételeit ezen nemes vármegye jegyzői irodájában megtekinthetik, azokról másolatokat vehetnek, a jószágon fekvő terhekről a táblázási könyvekből tudomást nyerhetnek; a vevő pedig a jószágon jelzalogilag fekvő adósságokat a vételár értékéig biróilag utalványozva átváltani köteles.

Egyszersmind felhivatnak mindazok, kik a kijelölt birtokra nézve jelzalogos jogigényt vélnek tartatni, hogy ezt a jószág eladásáig, ezen törvényes derékszéknél annnyival bizonyosabban jelentsék be, mert ellenesetben maguknak tulajdonítsák, ha a vételár felosztása közbejövételük nélkül fog végbemenni, s a mennyiben ez által a vételár kimerítenék, az abból részesedésből kizáratnak. — Azon jelzalogos hitelezők, kik ezen ns. vármegye székhelyén vagy annak közelében nem laknak, a vételár felosztásakor jogigényeik védelmezésére, itt helyett lakó felhatalmazottakat nevezzenek ki, s azok nevét és lakását ezen törvényes derékszékek jelentsék be, ellenesetben, a mulasztók költsége és kockázatára. hivatalból fog képviselő kineveztetni, a kihez minden további kézbesítések intézteni fognak.

Nemes Kolozs-Vármegye törvényes derékszéke, mint váltótörvényszéknek 1861. decem. 11-én tartott üléséből
kiadta: Halmágyi Sándor t. főjegyző.

(410)

Hirdetmény.

(1—3)

A kolozsvári t. Tanácsnak idei 1421 sz. alatti végzése folytán felszólítatnak mindazok, kiknek a néhai Veszprémi László hagyatéka ellen bár mi ezimen is követelések lenne, hogy követeléseiket ide december 31-ik napjáig alólírtul annnyival bizonyosabban bejelentsek: minthogy az irt nap után teudó bejelentések többé tekintetbe nem fognak vétetni.

Kolozsvárt, dec. 15-én 1861,

Nagy Imre v. tanácsos.

NEM HIVATALOS.

Figyelmeztetés.

Ezennel figyelmeztetem a t. cz. minden rangu közönséget, hogy
kereskedésemben a

karácsoni és ujévi ajándékoknak

minden kigondolható neme, u. m. a legújabb bőr-, fa-, porcellán-, china-ezüst-, üveg-, öntött vas-, britania-, alumínium-, acél-, nád-, bronz- cikkek a legkülönbözőbb tárgyakra feldolgozva; — továbbá mindenféle nagyságu szamoárok (thea-fűzők) és a legnagyobb választékú gyermekjátékok stb. kaphatók — s a t. cz. közönség megtekintésére kényelemmel elrendezve vannak.

Ajánlom egyszersmind ujonan bérrendezett

szép tükör-raktáramat.

Vidéki megrendeléseket, a cikkek határozott száma és neme megnevezése mellett elfogadok s a legpontosabban teljesítek.

A tán nem használható cikkekét bérmentesen visszafogadom, vagy mással bécserélem.

Kolozsvárt, dec. hóban, 1861.

CSAPÓ SÁNDOR.

(411)

Maros-Vásárhelyt a Sz. György-utczában a „Makariás“ néven esmé retes, szép és ép épületekkel ellátott s kertes nagy telek szabad kézből örökáron eladó. Ertekezni lehet felette: Kolozsvárt, tulajdonosa

(1—3)

dr. Engel Józseffel.

(405)

„Ez jobb figyelmeztetés.“

(1—1)

E lapok 191-ik, valamint a Korunk 253-ik száma hirdetményei közt egy „figyelmeztetés“ jelent meg t. cz. Veres Lajosné szül. Csath Anna asszonytól, melyben, mint az irt asszonyság mondja, nekem alólírtul egy sajátkezűleg aláírt kötelevelem juttatja a nyilvánosság elébe.

Nekem nem céltom V.-né asszonynak jellemét részletezni, azt az olvasó közönségre bízom; mert azok számára, kik őt személyesen ismerik, úgy is hiányos lenne az általam tett ismertetés; csak is a dolog valódi állását tartom szükségesnek leírni, mely ennyiből áll: — A nyáron kiűn levő pénzeimet be nem kaphatván, gazdasági céltom folytatására pénzre volt szükségem; egy bizonyos egyén által az irt asszonysághoz utasítottam, ki néhány betáblázott váltót, mint zálogot; melyet ezen sajátkezűleg irt bizonyítványa a töle kitelhető értelmességgel bizonyít: „Bizonyítvány, hogy egy betáblázott váltót, értéke kétezer négyszáz nyolcvan oszt. ért. forint; elfogadók: u. m. mlos K. A. urasszony, O. E. és K. K. ur. — Bonda Mózes urtól zálogba által vettem — megismerem. Kolozsvárt, 1861 3/4. Csath Anna.“ De ezen biztosítékkal nem elégedett meg, hanem azt kívánta, hogyha én az irt időre zálogomat ki nem váltom, az maradjon neki, mely kívánságra én, tudva azt, hogy azon időre pénzem jön be és kiválthatom, reá állottam; akkor tüstént kibúzott egy havi kamatul 54 o. é. frtot. és ezen összeget azután egy párszor férjétől s még egy bizonyos embertől küldöttem el, melyről általa irt és kezennél levő nyugtái bizonyoságot tesznek; hanem Veresné asszonyság ezzel sem elégedett meg, szerette volna a nagy uszora mellett a kért kölesűnt felülmúló összeget is elszámítani, ugyanazért, midőn e hó 5-én mint az egyezmény lejárási napján, házában egy tisztas uri ember társaságában megjelentem zálogom kiváltása végett, a következő jellem rajzoló tettet vitte véghez. — En bementem hozzá s így szólottam: „Asszonnyom! tartozásom elhoztam, kérem a zálogot; ő így felelt: „jól van, kiadom.“ de midőn a pénzt az asztalra számoltam, leszámolás közben hihetlen gyorsasággal — láttam a hies Döbler, Boskó és Beckel több hüveszi changemen-it, de megvallok, asszonnyom, önnek azokéhoz hasonló gyors changement-beni sajátszerű jártassága sokkal felülmúlóbb; a bántul fogott el bennünket e látványon, és már arra az a megjegyzésem, hogy egy second perczig tartó látványért 160 oszt. é. frtot entréba fizetni kissé drága — abból 160 o. é. frtot erőszakkal elragadt ezen szavakkal: ez még kamat, most már nem adom ki az ur váltóját.“ A dolgok ilyen állása mellett nem volt egyéb teendőm, mint a megmaradt pénzt a tktes tanáchoz beadni és zálogomat törvényes uton követelni, melyre nézve kérelmemet azonnal be is adtam, mit bizonyít a tktes tanácsnak ezen válassza: „Válasz. Kérelmes által e törvénytörvényekhez általa becseselt csomagban foglaltan beadott 1666 frt 90 kr. o. é. összeg a kérelem első példányával főjegyzői kézen tartandó s erről Veres Lajosné, Csath Anna asszony a második példányon, kérelmes Bonda Móza felzetlen oly hozzáadással értesítetnek, hogy jogaik további érvényesítésére kövessék a törvény rendes útját. Sz. kir. Kolozsvár város törvénytörvényekének 1861 dec. 7-én tartott üléséből kiadta Lugosi István hely. főjegyző.

Igy lévén a dolgok állása, még azon megjegyzésem van, hogy az irt asszonyságnak igaz hogy azt mondtam, miként kötelezvényem arra nézve, hogy zálogomat elsajátíthassa, csak annyit ér, „mint egy pipa füst“, erre nézve az indokot keresse meg Veresné asszony az oszt. polg. törvénykönyvben, hol a zálog jogi viszonyokról van a szó, ott bizonyosan megfogja találni. Most már a közönségre bízom megítélni, ki az a Veres Lajosné, szül. Csath Anna, az pedig, hogy mint uszorást és erőszakot a törvények értelmében megtaláljam, az én dologom fog lenni. Az erkölcsi haszon kívül annyit reményelek, hogy a tölem erőszakkal elvett és a többi törvénytelen kamatokkal a szegények pénztárát gazdagíthatom. Kolozsvárt, dec. 11-én 1861.

Bonda Móza s. k.

STEIN JÁNOS

könyvtárusnál Kolozsvárt kapható:

ORSZÁGOS KÉPES NAPTÁR

1862-dik évre.

Szerkeszti: Girókuti P. Ferencz. Ára 1 frt 50 kr.

Magyarország és szerepe Europa Sebez-s-bonczani kalauz. Fergusson Vilmos szerint magyarítá Plihál Ferencz orvos-növendék. Ára 70 kr.

Az anyátlanok életharczai. Történeti redény IV. Béla korszakából. Irta Lapsinszky János. 4 kötet 4 frt. THALIA, zsebkönyv 1862-re. Kiadták Fésüs György és Toldy István. Ára 1 frt 20 kr.